

Пам'ятайте
про
Україну!СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИКSVOBODA
UKRAINIAN DAILYРедакція і Адміністрація:
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНКОС: (201) 451-2200

РІК ХС.

Ч. 158.

ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК. СУБОТА, 20-го СЕРПНЯ 1983

ЦЕНТІВ 25 CENTS

JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 20, 1983.

No. 158.

VOL. XC.

Вийшли „Смішні сльозини“

М. Понеділка по-англійськи

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Цього року тут появилася на літературному ринку в перекладі на англійську мову 230-сторінкова збірка оповідань відомого прозаїка, драматурга, гумориста та фейлетоніста Миколи Понеділка (народився у Новомиргороді 1922 року, помер у Нью Йорку 1976 року) п. з. „Funny Tears“. Перше видання збірки „Смішні сльозини“ українською мовою вийшло 1966 року. Цю збірку, друковану в „Свободі“, перекладав на англійську мову Юрій Ткач, мешканець Австралії, цим удостоюючи її популярність поміж ширшим колом читачів, особливо тих, у яких нема знання української мови або чужинців, яким відкривається змога рознакомитися із одним із творів української літератури. Оборотку і мистецької ілюстрації до цієї книжки виконав ЕКО (Едвард Козак), як теж автором багатьох ілюстрацій цього твору є Галина Мазепа.

Цю збірку, видану коштом спадку покійного автора, опрацював Юрій Клиниченко, склавши відповідну селекцію, порядок оповідань якої є стисло хронологічний. Він теж є автором вступного слова п.з. „Ми-

кола Понеділка — український Баб Говп“. У слові Ю. Клиниченко коротко з'ясовує життєпис літературної творчості М. Понеділка, в якій проходять дві вітки: гумористична і лірична. Ю. Клиниченко пише: „Його проза — ефемерна проза, мелодійна, без сумніву вирощувана на українській народній літературі — козацьких думах, казках, піснях, оповіданнях, анекдотах. Оригінальність його таланту становить втілювання в його працю ритм, його музична тональність і метафоричність“.

Микола Понеділок — автор п'єс, як „Знедолені“, „Ляйтенант Фляс“, „А ми тую червону калину“, він перекладав п'єс Ж. Аннуа „Антигона“ й „Медея“. Дж. Б. Прістлі, як теж автор багатьох збірок нарисів, сатири, фейлетонів і оповідань: „Вітаміни“, „Соборний борш“, „Смішні сльозини“, „Диво в решеті“, „Зорепад“ та повісті „Рятуйте мою душу“.

Його останню книжку — в ціні 10 доларів плюс 1 долар за пошту оплату — можна замовити, звернувшись на адресу: Svoboda Bookstore, 30 Montgomery Street, Jersey City, N. J. 07302.

Ед Іванко наспівав нову платівку

Едмонтон, Альта. — Едвард Іванко, відомий український співак, що тільки записав нову платівку українських пісень „Мій рідний краю“.

В цей альбом увійшли українські пісні й арії з опер українських композиторів. Спонсорувала випуск альбому фірма Дестин Продакшенс, керівник-аранжер — Лі Норріс. Попередня платівка Е. Іванка, „Я присвячую цю пісню тобі“, мала величезний успіх.

Слова „Мій рідний краю“, заголовку альбому, взяті з початку арії Ботуна з опери Данкєвича „Богдан Хмельницький“. Інші арії — з опери „Тарас Бульба“ Лисенка, „Запорожець за Дунаєм“, Гулака-Артемовського і „Наталка Полтавка“.

Лисенка. Крім того, на плиті наспіваний голос бандуриста Петра Косика і акомпанюмент симфонічної оркестри для пісень „Вечірня пісня“ Стеценка і „Білі каштани цвітуть“ Майбороди. П. Косик і Е. Іванко співають пісню „Марічка“.

Ця платівка віддзеркалює зміну в кар'єрі Е. Іванка. Дотепер він був артистом-співачком, що виступав на телебаченні, в театрі і наспівував платівки. Але нещодавно він присвятився світові опер, співавши різні ролі в ряді опер з рамені американських компаній. Наступного року на відкритті сезону в Торонто, він співатиме з компанією Українська Опера ролі Андрія в „Запорожці за Дунаєм“ і Петра в „Наталці Полтавці“.

16-літній хлопчина

повернувся до СССР

Вашингтон. — Державний департамент видав у четвер, 18-го серпня, заяву відносно 16-літнього сина совєтського дипломата Андрія Бережкова, який минулого тижня втік з дому своїх батьків на передмісті Вашингтону, написавши два листи — один до газети „Нью Йорк Таймс“, заявляючи, що він ненавидить свою країну і її закони і що хоче залишитися в ЗСА, як він любить, а другий лист був адресований президенту Роналду Регену з подібним змістом і проханням допомогти йому.

Після майже 24 годин відсутності Андрій повернувся додому, але його втеча і листи викликали оживлену діяльність дипломатичних представників обох країн. Державний департамент хотів знати справжні наміри юнака і вимагав зустрічі з ним, совєтські дипломати у Вашингтоні категорично відмовлялися від такої процедури.

У четвер питання розв'язалося, коли А. Бережков на міжнародному летовищі

Даллес, відіжджаючи до Совєтського Союзу зі своїми батьками в присутності офіційних представників Державного департаменту, заявив: „Я хочу відійти додому, а не залишатися тут“, — додаючи, — „Я не відчуваю жадного тиску і я говорю те, що я думаю і те, що хочу сказати“. Він сказав, що листи — це шахрайки.

Після цих слів юнака високий совєтський представник Олег Соколов відповів на заваги офіційних представників Державного департаменту, що заява юнака ясно вказує на його бажання повернутися додому з батьками.

Державний департамент у своїй заяві сказав, що А. Бережков вийшов до Москви разом зі своїми батьками. Державний департамент задовільнився заявою Андрія і вважає, що він вийде до Совєтського Союзу з власної волі. На цій основі справа А. Бережкова вважається вирішеною остаточно.

В СССР міняють програму виховання молоді

Москва. — Як інформувала совєтська газета „Труд“, в новім навчальній році, який розпочинається в Совєтському Союзі 1-го вересня, всеохопне міністерство шкільництва в виховання наказало ввести додатковий предмет у шкільну програму, а саме розпочати для учнів 16 і більше років викладати про „фізично-психологічні основи людських знань“. Експериментально цей предмет був введений в деяких школах СССР у двох минулих роках, але тепер

він став обов'язковим. Газета натякає, що повідомлення міністерства освіти викликало деяке застереження і спротив зі сторони батьків та вчителів. Не вважаючи на численні листи до міністерства і гарячу дискусію на конференції вчителів, Москва постановила такі виступи цього предмету, мабуть як згодуються західні аналітики підсовєтських відносин, з двох причин: затриманими інформаціями про

(Закінчення на стор. 4)

Єгипет плянує відновити дипломатичні зв'язки з Москвою

Каїро, Єгипет. — Пресове агентство ЮПІ інформувало, що єгипетський уряд має намір відновити повні дипломатичні зв'язки з Совєтським Союзом до кінця цього року, без погіршення зв'язків із З'єднаними Штатами Америки і їхніми захід

ними альянтами. Міністер закордонних справ Єгипту Камаль Гасан Алі заявив кореспондентам, що його уряд розглядає можливість підписання додаткових торговельних зв'язків в комуністичній блоком, включаючи також можливість закупівлі більшої кількості совєтської зброї, особливо протилетунських ракет, бойових вертолітів, танків тощо.

Згаданий міністер вважає, що у закордонній політиці не повинно існувати суперечностей і кожна країна має право, згідно з її бажаннями, на встановлення зв'язків з будь-якою країною світу, не вважаючи на ідеологічні чи інші різниці у політичному устрою. Для прикладу він поставив Юго славію і до певної міри Румунію, які втримують дипломатичні зв'язки з соціалістичними і так званими „капіталістичними“ країнами світу без страху, що таке поступування може захитати їхню власну політичну й державну систему. Алі висловив сподівання, що Москва і Каїро обміняються послами до кінця цього року для взаємної користі Єгипту і СССР.

Це вже другий випадок виступу високого єгипетського чиновника, який говорить на тему навізання відносин з Москвою і це ще один доказ політичного напруження теперішнього єгипетського уряду президента Госні Мубарака. Як відомо, покійний президент Анвар ель-Садат у вересні 1981 року вилетів з Єгипту до совєтського посла в Каїрі Ніколая Плайкова та зірвав всі дипломатичні зв'язки з Москвою. Після атентату на президента А. Садата ці зв'язки повільно, але систематично поправлялися, але до виміни послами ще не дійшло.

Поки що це не відомо, яке становище до цієї справи займе Уряд ЗСА, який поки що тільки приглядається до змін в єгипетській політиці.

КОНГРЕСМЕНІ ЗСА ЗУСТРІЧАЛИСЬ З ЯРУЗЕЛЬСКИМ

Варшава, Польща. — У середу, 17-го серпня, чотири американські конгресмени зустрілися з польським лідером генералом Войцехом Ярузельським і провели двогодинну розмову. Це була перша розмова лідера польської комуністичної партії та уряду з американською делегацією від часу проголошення в Польщі військового стану 13-го грудня 1981 року.

Зустріч співала з закликом підпільного лідера забороненої профспілки „Солидарність“ Збігнева Буяка до всіх поляків приєднатися до робітників корабельні в Гданську провести сповільнення праці наступного тижня.

Конгресмени відмовилися коментувати розмову, але інші особи, які були присутні на розмові, заявили, що польський прем'єр наполягав на знятті американських торговельних санкцій проти його країни.

„Ярузельський був надзвичайно безпосереднім. Він говорив найбільше“, — сказала одна офіційна особа.

Американську делегацію очолював конгресмен Кларенс Лонг. Делегація при-

була до Польщі для ведення переговорів про польські торговельні та фінансові справи.

„Ми почули погляди прем'єр-міністра, і він дав нам багато пропозицій. Я думаю, що ми повинні пересіяти їх перед тим, як коментувати їх“, — сказав Лонг.

Ярузельський скасував військовий стан 22-го липня, але заборонена профспілка „Солидарність“ нарікає, що скасування військового стану було лише пропагандистним жестом. Більшість обмежень громадянських прав військового стану залишилася в силі, а інші були додані або посилені новим законодавством. Адміністрація президента Роналда Регена заявила, що вона почекає і побачить, як переїде до цивільної влади в Польщі здійснюється перед тим, як знімати санкції.

Польська партійна газета „Трибуна людей“ писала, що Польща втратила 13,3 мільярда доларів у 1982 році в результаті економічних санкцій західних країн. А втрачає на 1983 рік газета оцінює на щонайменше 7,5 мільярдів доларів.

ЗСА відкидають обвинувачення Франції

Вашингтон. — Адміністрація президента Роналда Регена в середу, 17-го серпня, заперечила коментарі президента Франції Франсуа Мitterана, в яких він критикував американські дії відносно Чаду.

Як відомо у статті, надрукованій у вівторок, 16-го серпня в газеті „Ле Монд“ Мitterан висловив своє незадоволення з, як він висловився, тиску ЗСА на Францію виступити своїми військами в Чаді проти лівійського нападу. Президент Франції висловив також своє незадоволення тим, що американці не консультувалися з ним перед тим, як посилали свої розвідувальні літаки типу АВАКС у цей район разом з ескортом винищувачів типу F-15 та іншими допоміжними силами.

„Ми просто відкидаємо термін „тиск“, — заявив речник Білого Дому Лері Спікс у середу в Санта Барбарі, де відпочивав Президент.

„Ми консультувалися по вністю кожного дня з усіх проблем з багатьма французькими офіційними і вій-

ськовими особами на найвищому рівні“, — сказав Спікс. Таку саму заяву зробив у Вашингтоні речник Державного департаменту Алєн Ромберг.

Відносно посилення розвідувальних літаків АВАКС Ромберг сказав: „Літаки АВАКС були послані згідно з попередніми консультаціями і з повного відомого високих французьких офіційних осіб“, хоч Мitterан заявив у газеті „Ле Монд“, що про цей крок американців він довідався з газет.

Речник Адміністрації пояснює непорозуміння з президентом Франції так: „Те, що ми бачимо тут — це одна спроба Мitterана вести подвійну гру. Він годиться з нами відносно політики, але намагається зробити враження публічно, що він відмежується від нас“.

Офіційні особи Державного департаменту заявили, що Париж і Вашингтон є у повній згоді відносно необхідності перешкодити Лівії опанувати Чадом, що могло б завдати багато труднощів багатьом країнам цього району.

У світі

ПОЛІЦІЯ ЗАХІДНОНІМЕЦЬКОГО міста Кайзерляйтерн повідомила в середу, 17-го серпня, що після боксерських змагань в цьому місті, два польські боксери вирішили не повертатися до Польщі. Німецькі власті дозволили боксерам залишитися в Західній Німеччині, одному дали політичний азиль, а другий його не потребує, бо є німецького походження. Спортна агенція подала прізвища боксерів, ними є 23-літній легковагок Андреас Данскяк і боксер середньої ваги 22-літній Річард Костов. Обидва боксери належали до дружини з міста Катовіце, яка приїхала на товариську зустріч з місцевою дружиною, яка святкувала своє 50-ліття.

ЗІ СТОЛИЦІ ТУРЕЧЧИНИ повідомили в середу, 17-го серпня, що американський астронавт Джеймс Ірвін, який літав навколо місяця в 1971 році, повернувся знову під гору Арарат у східній Туреччині, де він при падінні був ранений минулого року, пробувши розшукати рештки човна Ноя. Офіційні особи ЗСА говорять, що 53-літній Ірвін з групою 18 алімпістів почали сходження на гору Арарат з міста Ерзурум, до якого група прилетіла з Анкари у вівторок. Група Ірвіна розшукує залишки човна Ноя, який, згідно з біблійними розповідями мав осісти на горі Арарат. Деякі інші американські групи, а також групи з інших країн шукають рештки човна.

ОФІЦІЙНІ ОСОБИ Адміністрації президента Роналда Регена повідомили в середу, 17-го серпня, що Сирія дещо послабила свій опір лівансько-ізраїльському договору про введення чужинських військ з Лівану, погодившись розглянути разом з американськими представниками пункт за пунктом запропонований план виводу і саму угоду.

НА ЗНАК ПРОТЕСТУ проти відвідання Бейруту міністром оборони Ізраїля Моше Аренсом і привітання його християнськими лідерами Лівану прем'єр-міністр Лівану Шафік аль-Вазан загрозив резистенцією і відмовився виконувати свої урядові обов'язки в середу, 17-го серпня на другий день після перебування Аренса в Лівані. У перший день перебування Аренса, аль-Вазан перебував у себе вдома і відмовився відповідати на телефонічні виклики.

В СССР ВПРОВАДЖУВАТИМУТЬ ЗМІНИ ОБЕРЕЖНО

Москва, СССР. — Високі особи в совєтській економічній ісправі заявили на пресовій конференції в середу, 17-го серпня, в Москві, що економічні зміни, запропоновані совєтським лідером Юрієм Андроповим будуть впроваджуватися обережно і в такий спосіб, щоб посилили централізоване економічне планування.

Два дні після того, як Андропов заявив перед ветеранами партійного керівництва, що час „половинчатих заходів“ в економічній реформі пройшов, головні офіційні особи, які повинні відіграти основну роль в проведенні цих змін в совєтській економіці, заявили, що совєтська економіка в основному здорова, і нічого в змінах не вимагає будь-якого розриву з минулими традиціями і практикою.

Між іншими справами, офіційні особи під керівництвом голови державної комісії планування Ніколая Байбакова, заявили, що експериментальний план Андропова з метою дати керівникам окремих підприємств більше прав на місцях, буде йти в парі з посиленням загальної ролі центральних планових органів.

Ці самі офіційні особи заявили на пресовій конференції, що заходи проти прогульників, дармоїдів і пияків охоплять невелике число осіб і будуть застосовуватися стримано і обережно. Картина стану економіки Совєтського Союзу

виглядала на пресовій конференції багатогранною, ніж у виступі Андропова.

Байбаков, який був назначений головою комісії планування 18 років тому Леонідом Брежнєвим, постійно відкреслював, що зміни впроваджуватимуться обережно. Він також сказав, що було б помилкою вважати, що більша автономія на окремих підприємствах послабить центральну контролю, більша автономія на місцях „посилить ролі центрального планування“. — заявив Байбаков, „Він не пояснює, як це станеться, але інші офіційні особи сказали, що усунення середнього рівня бюрократії прояснить шлях для кращої координації дій між центральним державною комісією планування та окремими підприємствами.“

Як видно з порівняння виступу Андропова і групи Байбакова вже в теоретичному плані є різниці та суперечності в підході до нових економічних реформ в Совєтському Союзі. Практичне проведення їх в життя, безумовно не буде простим і легким, якщо насправді совєтські керівники хочуть здійснити такі реформи. Одне з для них ясне — стара економічна система є погана, це всі признають. Але, що зробити, щоб покращити економічний стан — це поки що не ясне ні Андропову, ні Байбакову, ні тим, які дораджують одному і другому.

В Америці

У ЗВІДОМЛЕННІ ДЕПАРТАМЕНТУ енергетики, опублікованому в перших днях серпня ц.р. говориться, що аж 56 відсотків домовласників знизили термостати для отримання осінньо-зимовою порогом до мінімуму, а також літом менше охолоджують будинки в більшості з фінансових причин. Понад дев'ять відсотків домовласників виключають цілковито огрівання нічного порогу; 21 відсотків знизують термостати на 5-6 ступенів. Найбільш огрітими будинками є великі комплекси фінансовани федеральними, стейтськими чи міськими урядами, бо ті, у яких не живуть домовласники, а будинками опікуються наймлені люди.

ДОСЛІДНИКИ НАЦИСТСЬКОЇ діяльності і політичні спостерігачі звернули увагу, що „різник Лівон“ Клякс Барбі, який під час гітлерівської окупації Франції був шефом гестапо в місті Ліоні, отримав спеціальну охорону і опіку американської розвідки після Другої світової війни і ним більше опікувалися, як наприклад, іншими подібними нацистськими злочинцями. „Я не думаю, що це є інший випадок подібний до Барбі“, — заявив кореспондент речник Департаменту справедливості Алєн Расн під час інтерв'ю на телевізійній сітці Ей-Би-Сі у програмі „Гуд мормінг Америка“. Загальною думкою, що справа Барбі буде ще довго валкуватися на сторінках преси і її напевно використає Москва для антиамериканської пропаганди і посилення розшуків за „воєнними злочинцями“ серед націоналістичних груп в ЗСА, які є антикомуністами.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕГЕН має в плані збільшити число американських військових дорадників в Ель Сальвадорі, не переходячи числа 55 осіб. Речники Уряду заявили кореспондентам, що збільшення американської військової допомоги для Ель Сальвадору вимагає також збільшення числа дорадників, а зокрема інструкторів, завданням яких є перешкодити сальвадорцям і навчити як вони повинні орудувати цією модерною зброєю. Сальвадорська армія потребує також вишколу летунів для розвідних і бойових вертолітів.

СЕКРЕТАР ДЕПАРТАМЕНТУ здоров'я і громадської освіти Маргарет Геклер заявила, що вона дала зарядження, на підставі нового закону схваленого Конгресом ще перед вакаціями і підписаного президентом Роналдом Регеном, виплачувати більшій допомозі з програми медікер для тих осіб, які є терміново хворі, або потребують постійної опіки в хаті. Програма є експериментальною характеру і триватиме три роки. Досі програма медікер виплачувала для цієї цілі допомогу особам аж до висоти 4,232 доларів. Згідно з теперішньою програмою медікер може виплачувати більше, а саме 6,500 доларів на особу. М. Геклер підтримувала відсамого початку таку програму Президента, яка на її думку, значно дешевша від перебування пацієнта у шпиталі.

СПІВРОБІТНИКИ ПРЕЗИДЕНТА Роналда Регена кажуть, що республіканський комітет для перевірки Р. Регена на Президентів внесе вже 15-го жовтня ц.р. формальні документи до виборчої комісії для свого кандидата і проголосить склад виборчого комітету. 1-го листопада Президент представляє комісії вимагав документи, а в половині листопада, зараз після повертоту Р. Регена з поїздки по країнах Азії, Президент виступить на телебаченні і формально проголосить свою кандидатуру.

ТЕПЕРІШНІЙ СПЕЦІАЛЬНИЙ висланик Уряду на Близький Схід Роберт МекФарлейн правдоподібно залишить скоро свій пост, бо він має більші політичні амбіції, а саме, він хоче кандидувати до Палати Репрезентантів з Техасу і тому йому дуже залежить на позитивній розв'язці близькосхідного питання, головна справа виведення військових частин Ізраїля, Сирії і Палестинської Визвольної Організації з Лівану. Таке поаладження справи спопуляризувало б його ім'я в очах американців, а зокрема виборців в Техасі.

БІЛЯ 1,200 ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В СОЮЗОВОМУ ДНІ ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКОЇ ОКРУГИ

Філядельфія, Па. (с.г.). — День УНСоюзу, що відбувся в неділю, 14-го серпня ц.р., заходами Управління Окружного Комітету на посілості УСО „Тризуб“ в Горшамі, Па., був під кожним оглядом найбільш успішним імпровізаційним у цього річного вакаційного часу. Коли брати під увагу, що останні кілька тижнів температура доходила до 100 ступенів, то неділя була виміряною з температурою біля 80 ступенів Фаренгейта.

Коли говорити про влаштування Союзівих Днів Філядельфійської Округи на „Тризубі“, то це вже третій раз підпридбалося таке свято, але ніколи раніше не було гостей більше як 800 осіб. А цей рік дописав, бо біля 1,200 осіб прибули на цю чудову „Тризубівку“, щоб спільно, як одна велика союзова родина відзначити ювілей союзівих видань, яким і був присвячений цей день, а саме: 90-річчю найстаршого у світі українського щоденника „Свобода“ 50-річчю „Українського Тижневика“ і 30-річчю дитячого журналу „Веселка“.

Серед учасників були теж члени Українсько-американського громадського комітету Філядельфії, які підтримують кандидатуру республіканського кандидата на мейора Філядельфії, Джана Ігена. Комітет цей очолює головний радник й республіканський діяч Іван Олександрович.

Після вручення датків голові УСО „Тризуб“ інж. І. Чижовичеві (другий справа): зліва — В. Пастушок, д-р Б. Гнатюк, У. Дячук, С. Гавриш, І. Данківський і В. Сохан.

Інж. І. Чижович дякує У. Дячук за чека на суму 1,000 дол.

(Закінчення на стор. 3)

ЗГАДАЙМО САМІ І ПРИГАДАЙМО ІНШИМ!

ПОВІДОМЛЕННЯ КРАЙОВОГО ГРОМАДСЬКОГО КОМІТЕТУ ДЛЯ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ В 1932 - 33 РОКАХ.

Вельмишановні!

Крайовий Громадський Комітет для вшанування пам'яті Жертв Великого Голоду в Україні в 1932 - 1933 роках був створений і діє під духовною опікою Українських Церков. У своєму провіді і в своїй діяльності об'єднує тепер понад 70 наших крайових загальногромадських, братських, наукових, професійних, жіночих, молодечих та інших організацій і установ. У своїх повідомленнях і зверненнях у пресі, Комітет уже інформував про головні і багатих запланованих ним акцій і акцій, щоб ЗГАДАТИ САМИМ І ПРИГАДАТИ ІНШИМ той найжахливіший в дотогочасній історії людства планово організований та заплянований злочин Московії народобичово-голодоморський злочин Московії супроти поневоленого нею Українського Народу 50 років тому, жертвою якого впадо понад СІМ МІЛЬЙОНІВ українських дітей, жінок і чоловіків.

До головніших із тих акцій, підготовка до яких уже є в повному ході, належать:

- Велика крайова демонстрація та Меморіальний концерт у Вашингтоні в неділю, 2-го жовтня н.р.
- Найширша інформаційна акція серед законодавців та закордонних дипломатичних місій у столиці країни;
- Підготовка відповідних інформаційних матеріалів для наших громад, щоб вони використали їх у місцевій пресі;
- Підготовка та публікація відповідних документальних матеріалів про Великий Голод у доповненні до тих, що їх заповнили та підготували інші.

Є ще ряд інших можливих акцій як: виготовлення відповідних звітлень про Великий Голод для використання радіо і телебачення, створення у їх передачі, конференції про Великий Голод з участю визначних науковців, експертів з діяльної історії сталінської доби та живучих свідків голоду. Здійснення усіх акцій вимагає значних людських, а передовсім, великих фінансових ресурсів.

Тож і звертаємося до всієї нашої патріотичної Громади із гарячим закликом підтримати працю КГ Комітету масовою участю у запланованих помпальних імпрезах, та щедрими пожертвами на покриття необхідних витратів, що їх усі ці акції вимагають.

Чесні слід вислати на: Committee on Genocide in Ukraine, c/o UNA, 30 Montgomery Str., Jersey City, N.J. 07303.

За Президію Комітету:

Проф. д-р Петро Стерчо
голова
Проф. д-р Наталя Пазуник
секретар

За Фінансову Комісію КГ Комітету:

Едвард Попіль
голова
Уляна Дячук
заступник голови

УЖЕ ВІДГУКНУЛИСЯ

У відповідь на квітневий і пізніший заклик Крайового Громадського Комітету у справі жертв на „згадку самим і пригадку іншим” комуністсько-московського голодомору України 50 років тому уже відгукнулося чимало наших установ і осіб, передаючи свої пожертви на вказану адресу.

Проголошуємо з подякою перші два списки цих жертводавців.

СПИСОК Ч. 1.

По \$ 2,000 — Консисторія Української Православної Церкви, Комітет будови пам'ятника през. С. Витвицькому.

\$1,000 — Український Народний Союз;
По \$ 500 — Українська Православна Федеральна Кредитівка, Нью-Йорк; „Самопоміч” Українська Федеральна Кооператива, Нью-Йорк; Український Братський Союз, Скрантон; В. Новотна, Дітріх Біч, Фльоріда.

\$ 350 — Володимир Кос, Кентон, Мл.
\$250 — Радя Прихильників УНР, Дітріх;
По \$ 200 — Андрій Третяк, Санта Барбара, Каліф.; д-р Іван і Варвара Ярмолич, Дельмар, Н.Й.; Василь Кучула, Брук Тави, Н.Дж.;

\$ 150 — о. Володимир Грабеш, Аллентаві;
По \$ 125 — Іван Головатий, Нью-Йорк; Перша Українська Пресвітеріанська Церква, Ірвінгтон, Н.Дж.;

По \$ 100 — Владика Василь Лостен, Стемфорд, Організація Державного Відродження України в ЗСА Евстахія Гойдиш, Вестбурі, Н.Й.; УКК Відділ Філадельфія; Український Визвольний Фонд в ЗСА; Об'єднання Бувших Вояків УПА в ЗСА; Іван Вівчар, Вестгемптон, Н.Й.; Марія і Володимир Вовк, Мінеса-поліс; Роман Шрамченко, Кліфтон, Н.Дж.; Об'єднання Українських Православних Сестричів в ЗСА; Іван І. Бек, Дітріх; Марія В. Бек, Дітріх;

Іванна Благий, Рочестер, Н.Й.; Об'єднання Вояків Українських Армій, Відділ Філадельфія; Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів, Чикаго; Об'єднання Мистців Української Сцени, Філадельфія; Українське Патріархальне Світлове Об'єднання; Андрій Р. Прадишук, Нью-Йорк; Василь і Оксана Гарбер, Катлет, Вірджинія; Пласт, Нью-Йорк; А. Яременко, Джерзі Сіті; Володимир Дучинський, Клівленд; Марія Лютиня-Гіза, Карні, Н.Дж. (в пам'ять Теодора Лютиня-Я); Український Демократичний Рух, Нью-Йорк; Володимир Даран, Форест Гіллс, Н.Й.; д-р Юрій Руденський, Нью-Йорк; Союз Українок Америки, Нью-Йорк; д-р Е. Андрусак, Дітріх; Володимир А. Петришин, Ессекс Фоллс, Н.Дж.; Іван Дмитрик, Нью-Йорк; Надія Мандрусак, Савт Орендж, Н.Дж.; М. Панченко, Вудридж, Н.Дж.; Андрій Сімок, Лос Анджелес; д-р Володимир Онуферко, Джерзі Сіті; Братство ім. Митрополита В. Липківського, Чикаго; Василь Олейко, Денвер; Чорномат Г., Юніон, Н.Дж.; Харитон Довгалюк, Рочестер; Василь Пастушок, Свартмор, Па.; Петро Пінчук, Джерзі Сіті; Лисенко В., Лос Аламос, Н.М.; Текля Свідан, Дітріх; Володимир Демчук, Бирк Ва.; Мирослава Мак, Нью-Йорк;

По \$50 — Григорій і Раїса Костюки, Ратерфорд, Н.Дж.; Петро Тенгалло, Філадельфія; М. Інкуш, Н. Тонаванда, Н.Й.; д-р Богдан Бородайко, Нью-Йорк; д-р Родом Богдановський, Нью-Йорк; Ернест С. Раскаваска, мох, Вашингтон; Нестор Л. Олесницький, Ірвінгтон; Юрій і Ірина Волошини, Фоллс Чирч, Ва.; Михайло Кіналь, Демп, Н.Й.; Павло І. Крітський, Вісина, Ва.; Іван Сосновий, Гантінгтон Стейшен, Н.Й.; д-р Олександр Фаріон, Чикаго; д-р Л. Мостович, Лексінгтон, Кентакі; Данило Слободян, Кергон-скон; Г. Бойко, Парма; Володимир Печенюк, Бевин Гайтс, Мл.; П. Прус, Філадельфія; А. Дорошенко, Сідарбурґ, Вискансин; Роман Книш, Еліотт Сіті, Мл.

СПИСОК Ч. 2

По \$ 150 — Федеральна Кооператива „Самопоміч”, Нью-Йорк;

По \$100 — Попіль Едвард і Марія, Скрантон; Українське Світлове Об'єднання Гуцулів, Філадельфія; Михайло Пирський, Нью-Йорк; д-р Пилип Демус, Мокена, Ілл.; Гелена Чорний, Форт Лі, Н.Дж.; Роман Керницький, Колте Ніж, Н.Дж.; д-р Богдан Худьо, Шорт Гіллс, Н.Дж.; д-р Богдана Свистун, Кліфтон; Українське Патріархальне Об'єднання, Елкінс Парк, Па.; Реймонд Яворський, Огден, Юта; Володимир Сворах, Нью-Йорк;

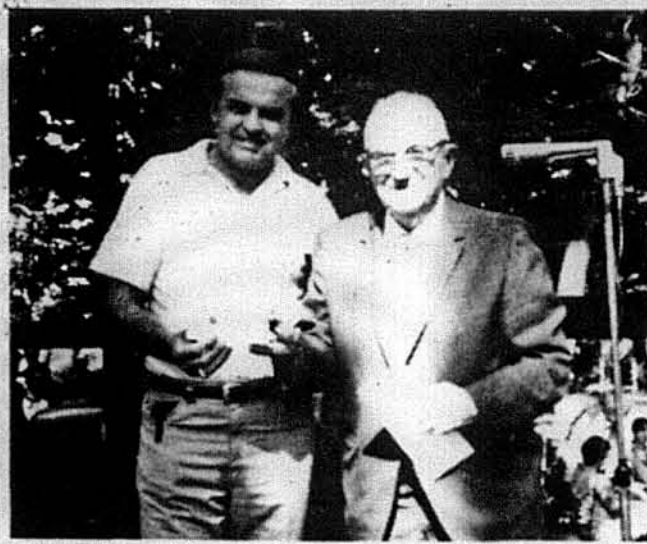
\$ 60 — Дем'ян Ліщинський, Савт Орендж;
По \$ 50 — Роман Рак, Кергонскон; Відділ 35-й УНС, Чикаго; І. Жук, Воррен, Миш.; А. Смоляк, Філадельфія; Петро Яцюк, Окала, Фльоріда; Юрій і Вікі Лисенко, Пітсфілд, Масс.; Павло і Наталя Лисенки, Пітсфілд, М.К.; Вейлінгфорд, Па.; Г. Сасвич, Вашингтон; Об'єднані Українсько-Американські Організації в Маямі, Фльоріда; Остап Котик-Стефанович, Вашингтон; о. З. Злочевський, Дженкінс-таун, Па.; Е. Бойчук, Елмгріст, Н.Й.; Павло Чайка, Гарден Сіті, Н.Дж.; д-р Марія Косенко і проф. Константин Косенко, Голісвуд, Н.Й.; Нестор Джералд, Асторія, Н.Й.; д-р Роман Смик, Кол Сіті, Ілл.; Степан Шренко, Селл-Рівер, Н.Дж.; Дарія Дудра, Крессон, Па.; Василь Боднавський, В. Істон, Па.; Анна Конрад, Елмгріст, Н.Й.; Василь Гусаковський, Іст Елмгріст, Н.Й.; Микола Гута, Асторія, Н.Й.; Г. Герман, Кліфтон, Н.Дж.; Юрій Кап, Ейк-рон; Володимир Петришин, Трентон; Ольга Кухар, Белмонт, Масс.; Володимир Наконий, Філадельфія; д-р Юрій Слюсарчук, Монро, Н.Й.; Петро і Василіна Марфей, Дітріх; Н. М. Олде, Фентон, Миш.; Петро Буняк, Лівінгстон, Н.Дж.; Б. Корсун, Джерзі Гайтс, Н.Й.; Петро Федінський, Вашингтон; Богдан Леонко, Маттос, Н.Дж.; Ольга Аріза, Маямі, Фльоріда; І. Галушенко, Чикаго; д-р Павло Джуль, Грос Поінт Шорс, Миш.; Марія Касянчук, Трой, Н.Й.; Олександр Луцький, Філадельфія; А. Р. Стрільбицький, Форт Вейн, Ілл.; Ярослав Волошин, Варрентон, Вірджинія; М. Бекши, Ірвінгтон; М. Чепурівський, Форт Лі, Н.Дж.; Іван і Ліда Каслір, Глендейл, Каліф.; Л. Прилаткевич, Овенсборо, Кентакі; Дж. Р. Гаймон, Напа, Каліф.; В.І. Баранський, Мейплвуд, Н.Дж.; Филимон Савечка, Фортфорд, Конн.; Панас Клімко, Гері, Ілл.; д-р Марія Козарська; Володимир Семеніна, Гемптон, Н.Дж.; Д. Косович, Нью-Йорк; Ольга Коропей, Ормонд Біч, Фльоріда; М. Перекрест, Клівленд; А. Камінський, Бронкс, Н.Й.; Д. Німілович, Стоктон, Каліф.; Григорій Бакуменко, Асторія, Н.Й.; д-р Любомир Трешневський, Савтфілд, Миш.; Григорій Перещ, Вест Чикаго; Зенон Антоні, Фінксвілл, Па.; Іван Білиха, Гарфілд, Н.Дж.; О. Михайленко, Ст. Пітерсбург, Фльоріда; Іван Книш, Бруклін, Н.Й.; д-р Євген Стецьків, Тонаванда, Н.Й.; д-р Н. Дейчаківський, Дрексвілл, Огайо; Відділ 328-й УНС, Клівленд; Іван Лобай, Орендж, Конн.; Володимир Гаври-ляк, Рочестер; Едвін М. Білій, Чикаго; М. Болель, Чикаго; Мирослав Рушинський, Денвер, Колор.;

\$ 40 Володимир Козачинський, Стемфорд.

По \$30 — Роман Ільницький, Форест Гіллс, Н.Й.; Ярослав Кравчук, Філадельфія; Валентина Яковенко, Мейплвуд; Євген Плещак, Нью-Йорк; д-р Юрій Кишакевич, Пітсбург; Анатоль Яцюк, Воррен, Миш.

Біля 1,200 взяли участь...

(Закінчення зі стор. 1)

І. Данківський передає чек інж. І. Чижовичеві від Філадельфійської Округу.

Вшанували піонера: С. Гавриш, У. Дячук і В. Сохан вручають пам'ятку заслуги піонеру І. Осередчуківі.

Союзний День почався о год. 1-й по полудні піднесенням американського й українського прапорів, а відтак гості мали дозвіл, ті, які перший раз прибули на „Трибувк”, оглядали модерні Клуб, іншим давали інформації „Трибувк” агитром. Іван Скіра про садження різних кущів і дерев, яких він сотнями насадив на цій 38-акровій площі. Інші пішли споживати українські страви, або підкріпитись гарячими і зимними напоями. Відтак точно о год. 3-й по полудні координатор того свята головний організатор Степан Гавриш в імені Округового Комітету привітав всіх присутніх гостей, а першу чергу членів Екзекутивного Комітету — головного секретаря Володимира Сохану з дружиною Неонілою, головного касира Уляну Дячук з мужем Володимиром, головного контролера проф. д-ра Богдана Гнатюка, головних радних Івана Одежінського і Василя Пастушка з дружиною Теодозією та головного редактора „Свободи” Зенона Силика з дружиною Ярославою.

Як згадано, поважне число громадян з Філадельфії прибули на „Трибувк”, щоб привітати кандидата Республіканської партії на мейора Дж. Ієна, який зовів свою участь в союзному святі. На „Трибувк” він прибув в товаристві громадських діячів і на вступі його привітав господар свята С. Гавриш, а до представлення його гостям запросив адвоката Данила Максимюка. Представлений кандидат в кількох словах висловив подяку за гарне ставлення до його кандидатури зі сторони українців і просив, щоб голосували за ним у виборах в листопаді.

З Комітету за його вибір промовляв ред. Володимир Білія та відомий політичний діяч адвокат — полковник Томас Дармопай і голова комітету за вибір головного радний І. Одежінський.

Відтак в мистецькій частині присутні мали нагоду вже втретє вітати молодих танцюристів з ансамблом при УКЦеркві св. Михайла в Фрексвіллі, Па. Це діти третього і четвертого покоління, а опікунок і душою ансамблю є Марія Генчер, яка не лише вчить танків, а й займається приготуванням для них всіх потрібних строїв. Танцюристи, старші і молодші, відтанцювали шість танків і за гарне виконання зібрані нагородили їх рясними оплесками.

В імені Екзекутивного Комітету УНС всіх зібраних вітав головний секретар В. Сохан, який висловив признання Управі Округового Комітету за так вміле приготування цього союзного свята, а Управі „Трибувк” гратуляції за гарну „Трибувк”, бажав всім гостям гарної забави під час того чудового дня. Відтак

С. Гавриш представляє (зліва) секретарку С. Стефанік і організаторку Олесю Орли.

байні, Анна Строт з 151-го Відділу в Аллентаві, Федір Петрик з 362-го Відділу в Брістолі, Михайло Хомин з 389-го Відділу при „Ольжичівці”, Дмитро Мушастий з 288-го Відділу в Бетлегемі, Па. А з місцевих секретарів були присутні від таких відділів: 10-й — К. Хільченківський, 12-й мгр В. Янів, 83-й — А. Кушнір, 153-й — інж. І. Скіра, 154-й — Анна Яремко, 162-й — Д. Федорчук, 163-й — Т. Дуда, 216-й — Б. Одежінський, 239-й — інж. В. Винницький, 268-й — О. Барилка, 375-й — П. Гарнавський, 384-й — Йосиф Хома, 397-й — інж. М. Ніч, 424-й — інж. В. Трипуценко.

Як це був в програмах союзних свят, були тут різні розваги, включно з виграшами вартісних нагород. А для танцюючих українські мелодії грала оркестра „Вечірня зрка” і гості забавлялися майже до пізньої ночі.

Реасумуючи перебіг Союзного Дня фідельфійської Округу, слід ствердити, що не було надвичайно вдале свято, яке принесло в першу чергу моральний успіх не лише Округу, але й цілості, тим більше, що цим святом Філадельфія і околиці відзначили світлі нові союзових видань. Хочеться вартити, що і інші союзові округи планують вшанування подібних імпрез.

Шостий З'їзд земляків Тернопільщини на Союзівці

Небагато часу залишилося до нашого З'їзду, тому прохасмо шановних земляків замовляти кімнати на Союзівці, не зволікаючи до останнього дня. Оплата за нічліг, сніданки, обід і вечерю-бенкет вноситься 36 дол. від особи. Замовлення треба вислати на адресу Управи Союзівки: Soyuzivka UN, A Estate, Foordmore RD, Kerhonkson, N.Y. 12446, або телефонувати на число: (914) 626-5641.

Повідомляємо, що ціна книжки першого тому, який перевидано у Філадельфії, вноситься 15 дол. (ЗОТ заплатив 15,50 дол.). Ціна другого тому — 10 дол. Обидві книжки можна буде набути на З'їзді. Третій том „Шляхами золотого Поділля” одержать на З'їзді лише ті земляки, що склали достатні пожертви на видавничий фонд. Ті, що склали менше вартості третього тому (35 дол.), мусять доплатити. Реєстраційні оплати для учасників З'їзду вноситься 8 дол. для старших віком і 4 дол. — молоді до 18 року життя.

Програма ділових нарад З'їзду, яка розпочнеться в суботу 10-го вересня в 3-й год. по полудні включас: відкриття; відчитання прізвищ померлих земляків від часу останнього п'ятого З'їзду в Торонто у липні 1977 року до сьогодні; звіт Управі ЗОТ, голови редколегії д-ра Р. Миколаєвича, та редакції „Тернопільського Бюлетеня”; дискусія над звітами; відчитання письмових та усних привітів; внесення, за пати та резолюції; закриття З'їзду. Д-р Роман Мороз проведиме З'їздом.

Богдан Остап'юк

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕГЕН розпочав свої тритижневі вакації у Санта Барбара в Каліфорнії. Найбільшим відпочинком для Президента, — заявив його приятель, — є фізична праця: рубання дров, поправа доріг, різання дерев тощо. Під час щорічних вакацій Р. Реген встановлює нову огорожу довкола своїх забудовань на своєму 688-акровому ранчі.

ГРУПА БОЙОВИХ КОРАБЛІВ на чолі з літаконосцем „Корал” прибула в Караїбське море, щоб взяти участь у запланованих морських маневрах і вишколі нових моряків. Досі згаданий літаконосець і супроводжуючі його кораблі були на базі в місцевості Рота в Еспанії. Шість інших кораблів, очолюваних літаконосцем „Ню Джерзі”, віділили з Перл Гарбору і знаходяться в дорозі до Центральної Америки. Ця група замінить всім інших кораблів з літаконосцем „Ренджер”, яка покинула Караїбське море і подалась в напрямі західної Пачифіку.

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЧУЮ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

нашого Найдорожчого і Незабутного
СИНА, БРАТА, ВУЙКА, КУЗЕНА І СЕСТРИНКА

бл. п. БОГДАНА РОМАНА ПЕСИКА

будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ з ПАНАХИДАМИ

■ ЧЕТВЕР, 18-го серпня 1983 року, о год. 5:30 по полудні в українській католицькій церкві Успення Божої Матері у БЕРІССО, АРГЕНТИНА

■ СУБОТУ, 20-го серпня 1983 року, о год. 8:00 ранку в українському соборі Пресвятої Родни у ВАШІНГ-ТОНІ, Д.К.

■ НЕДІЛЮ, 21-го серпня 1983 року, о год. 11:00 ранку в українській церкві св. Духа у ЧЕСТЕР, ПА.

Просимо про молитви за спокій душі Покійного.

Мати — ЕВФРОЗИНА з родиною

До ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи”

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делегати 30-ї Конвенції УНСОюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи” для членів УНСОюзу із \$7.80 на \$15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ю Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платності кварталних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи”, платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платності на кварталних, піврічних чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на \$7.20 у річному відношенні; \$3.60 піврічно, \$1.80 квартално та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати „Свободи” зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи”.

Нові ціни передплати для членів: ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС
\$15.00 річно, \$7.50 піврічно, \$3.75 квартално, \$1.25 місячно.

ДОРОГІ ГРОМАДЯНИ! ПРИЧИНІТЬСЯ ДО РОСТУ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ — ВСТУПІТЬ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Сучасний стан...

(Закінчення зі стор. 2)

пісні, всі легенди, вся історія змінилася одним почерком пера якогось партійного наставника над мовою. Так вкоротили виглядає стан української мови під совєтською владою відносно фонетики й морфології. Не краще, якщо не гірше, представляється стан синтаксису.

Русифікація синтаксису:

Як уже сказано найбільшій сказ української мови наносять педагогічні прищепи з Росії, що не знають належної української мови. Ще більше лихо наносять плеяди урядовців і робітників, які приїждять на Україну та засмічують українську мову чи то кальками, чи злого вимовою, чи просто нехиттю й прихристом та кпинями з української мови. На тому тлі було чимало спалахів, навіть доходило до суду, особливо в західних областях України. Був цікаво подати ряд віршів русифікації української мови, особливо синтаксису чи то офіційними або знову неофіційними чинниками. Ось низка таких разючих русизмів, розкинених в українській совєтській пресі: „заключалась в тому“ — має бути „полягала в тому“, „привітали гриміючи оплесками“ — „гучними оплесками“, „загранічні гості звалили Київ“ — „закордонні гості звалили Київ“, „багато років тому назад“ — „давно тому“ чи „десять літ тому“, „Японія

опрідилилася по сторони фашистської Німеччини“ — „Японія стала на боці фашистської Німеччини“, „вони покінчили життя самогубством“ — „вони заповідали собі смерть“, і багато такої погані засмічує нашу розмовну і письмову мову. Поминаючи вульгарність висловів туди скрізь або кальки, або чисто-російські слова або „суржини“, тобто штучно, на основі російської мови створені слова. Правда, тут треба відмітити, що в певних моментах уживається російських слів чи то для сарказму чи із-за політичного обурення. Подібно як в Західному світі українці чи не в більшості уживають слів „совєтський“ замість „радянський“, „совхоз“ — „радгосп“, „Верховний Совєт“ — „Верховна Рада“, „совєтський режим“ — „радянський режим“ тощо.

І вкінці хотілось би закінчити цей короткий огляд про русифікацію української мови на рідних землях словами Віктора Коржа: „Ми живемо на своїй землі, і все на ній дороге для нас і священне. Дорогі пам'ятники нашої національної культури — від поховальних стовпів до пам'ятників, до кожної деталі архітектурного витвору, дорога нам природа рідного краю, спотворення якої болить щемним болем. Дорога наша культура, наша мова... Не хотілось, щоб убування за мову, за свою культуру видавалось комусь якимсь збоченням“.

УКРАЇНЬКА СВИТЛИЧКА ДОПОМАГАЄ БАТЬКАМ ВИХОВУВАТИ ДІТЕЙ.

Так дешево ніде не купите!

ФУТРА — КОЖУХИ

Куртки зшиті на всі кожані

Куртки короткі — мужські і жіночі

від 75 00 дол

Куртки 3/4 — від 100 00 дол

Довгі плащі від 180 00 дол

Шинели зі шкіри французьких, єспанських, англійських і американських

— готові і шинели на міру

намо на складі гарні футра з минків і інших шляхетних шкір по цінах знижених на 50%

Таким продаємо матеріали, як шкурки, бублики та шкурки плащі

ЗАПРОШУ ВИДІВІДТИ

GO TEX CO.

14 — 1st Avenue

New York, N.Y. 10009

Відкрито 7 днів — 9-5 та по пол., в середу і четверги 11-7.

10-4 по пол. в неділю

По інформ. прошу ТІПКИ телефон: collect — (212) 533-7236

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

Відзначає своє

50-річчя

постійної обслуги висилки

ТУТ ОПЛАЧЕНИХ ПАКУНКІВ-ДАРУНКІВ В УКРАЇНУ І ДО СССР

З цієї нагоди дякуємо нашим численним полюбленим клієнтам та бажаємо їм успішних і щасливих свят. Запевняємо, що наша обслуга є швидкою і фахова. Присми прийти, щоб переконатися.

Пригадуємо нашим клієнтам, що всі пакки, які висипає GLOBE PARCEL SERVICE мають офіційну ліценцію через V/O VNESHPOSYTORG і є гарантовано забезпечені.

Тільки уповноважені відділи приймати пакки для GLOBE PARCEL SERVICE є нижче подані в списку:

MAIN OFFICE:

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street ■ Philadelphia, Pa. 19106

Telephone: (215) 925-3455

BALTIMORE, Md. 21244, 3206 Eastern Ave.	(301) 342-2374
CHICAGO, Ill. 60618, 2877 N. Milwaukee	(312) 225-0040
CLEVELAND, Ohio 44109, 3491 West 25th Street	(216) 741-8082
DETROIT, Mich. 48210, 6720 Michigan Ave.	(313) 894-5350
HAMTANCK, Mich. 48212, 11415 Jos. Campau	(313) 365-6350
LOS ANGELES, Calif. 90026, 2841 Sunset Blvd	(213) 413-0177
MINNEAPOLIS, Minn. 55418, 2422 Central Ave. N.E.	(612) 788-2545
NEW BRITAIN, Conn. 06052, 97 Shuttle Meadow Ave	(203) 257-2113
NEW YORK, N.Y. 10003, 101 First Avenue	(212) 382-7864
NEW YORK, N.Y. 10003, 75 East 7th Street	(212) 674-3930
PARMA, Ohio 44134, 5432 State Road	(216) 749-3033
PHILADELPHIA, Pa. 19116, 10182 Bustleton Ave.	(215) 969-1150
PHILADELPHIA, Pa. 19123, 1013 N. Marshall Street	(215) 925-8878
ROCHESTER, N.Y. 14621, 681-683 Hudson Ave.	(716) 544-2151
SAN FRANCISCO, Calif. 94122, 1234 Ninth Avenue	(415) 564-7981
SEATTLE, Wash. 98125, 1151 6th Place N.E.	(206) 363-5556
SOUTH RIVER, N.J. 08822, 168 Whitehead Ave.	(201) 257-2113
SYRACUSE, N.Y. 13204, 212 S. Wilbur Ave.	(315) 476-6958
TRENTON, N.J. 08611, 703 S. Broad Street	(609) 393-9455
WHEATBRIDGE, Col. 80033, 4330 Quay Street	(303) 422-4330
WORCESTER, Mass. 01601, 82 Harrison Avenue	(617) 798-3347

Невтомний трудівник відійшов у вічність

17-го травня ц.р. після тяжкої і тривалої хвороби помер проф. д-р Олександр Смакула, один із найвидатніших українських фізиків ХХ сторіччя. У час швидкого розвитку точних наук він дав світові цілий ряд важливих і потрібних винаходів. Його найбільше досягнення — це винахід безвідблискової поверхні для оптичних систем. На схилі віку вчений із великим захопленням почав вивчати кристали, розробив нову техніку їхнього вирощування та очищення. Сьогодні його методи для високоякісного визначення констант граток кристалів і їхньої густоти знаходять широке застосування у фізиці твердого стану.

Д-р Смакула народився 9-го вересня 1900 року в селі Доброводи на Збаражчині. Його батьки Федько Смакула й Марія Юзв були селяни. За паролоню вчителю О. Гірки батько Олександра вирішив дати синові вищу освіту. Від 1912 до 1914 років Смакула вчився в українській гімназії у Збаражі. Вибух Першої світової війни перервав його шкільне навчання на декілька років.

1-го листопада 1918 року Українська Національна Рада перебрала владу у Львові та в усіх Галичині. Молодий Смакула брав активну участь у перебранні влади в його селі та в Збаражі. Згодом він боровся в рядах Української Галицької Армії до часу ліквідації регулярного фронту.

В 1920 році Олександр Смакула вступив до Тернопільської гімназії, уже під польською займанщиною, і закінчив її з найвищим відзначенням 1922 року. У гімназії проявився в нього великий інтерес до математики й фізики. Його вчитель Мирон Заричкий, відомий український математик, порадив йому продовжувати навчання в Геттінгені, що тоді вважався Мецею точних наук.

З 1922 до 1927 років Смакула вчився в Геттінгенському університеті. Його викладачами були Р. Курант, А. Макс Борн (отримав нобелівську премію 1954 р.), Джеймс Франк (отримав нобелівську премію 1925 р.), Роберт Віхарт Поль, Тамані і Адольф Віндаве (отримав нобелівську премію 1928 р.). Тут він працював серед дуже невідрадних фінансових обставин. Під кінець 1923 року Німеччина опинилася в стані повного політичного розкладу й фінансової неспроможності. Того літа Смакула важко працював на родовищах кам'яної солі, щоб заробити гроші на продовження університетських студій чи купити собі кілька хлібців. Подібні обставини продовжувалися у наступному році, коли він усе літо працював у великому сільськогосподарстві. Полегшення в ці роки приносили йому німецькі студенти, що потребували додаткової допомоги в науці. Серед таких трудних умовин 1927 року він отримав магніт кум лавде докторат з фізики в Геттінгені.

Д-р Смакула продовжував свої післядипломні дослідження разом з Полем у ділянці фотохімічних процесів у йонних кристалах, а з Віндавом у ділянці оптичних дослідів стерейдів. Вивчення фотохімічних процесів у йонних кристалах дало йому перше призначення в науковому світі. Він розробив методи для вираховування чисел електронів у пасти під час взаємодії радіації з кристалами. Ця методика і зараз у вжитку, називається вона „Смакуліним рівнянням“. З допомогою цього рівняння можна довести, що для утворення або знищення одного центру кольору потрібно один квант енергії. Крім того, його студії над стерейдами довели, що вітаміни Д утворюються з ергостероїду при фотохімічному розкладі з допомогою ультрафіолетових променів.

Лесю 1930 року д-р Смакула

Св. п. д-р О. Смакула

ла захопився вітамінами. Це зацікавлення походило з його студії над стерейдами. Він вступив до новоствореного Кайзера Вільгельма Інституту для медичних дослідів у Гайделберзі як керівник оптичної лабораторії. В цьому інституті вчений співпрацював з Рихардом Кунем (отримав нобелівську премію 1938 р.) і зробив видатні відкриття, що торкалися зв'язку між структуральними й оптичними властивостями вітамінів і багатьох інших органічних сполук.

Ці студії проклали основу для відкриття вітамінів А, В-2 і Д для розвитку квантової органічної хімії. Фотохімічні студії д-ра Смакули над транс-іс трансформіями стійбіна показали, що для їхнього перетворення потрібне тільки електричне збудження рі-електронів. Цей процес тепер називається „Смакуліною інверсією“. У додаток до хімічних проблем д-р Смакула займався в інституті також вивченням оптичних властивостей тонких шарів металів та опублікував у цій ділянці три наукові статті. В 1932 році д-р Смакула одружився з Ерікою Е. Бунде.

Його тимчасове перебування в Геттінгені в 1934 році привело до появи трьох наукових статей. Стаття „Швидкість електронів у лужних галогенідах кристалів“ розглядала визначення швидкості електронів у йонних кристалах; стаття „Оптичні досліді протиневротичної вітаміни (В-1)“ стала вкладом до структуральної визначення вітаміни В-1, а праця „Оптичні досліді на полістеренності“ є студією полістероїлів з молекулярною вагою до 240.000.

З 1934 до 1945 років д-р Смакула проводив досліді в ділянці оптичних матеріалів, розроблених тоді, був талій бромойодид (KRS-5). Цей матеріал вживається ще й тепер для інфрачервоних вікон і для призм. Д-р Смакула зробив також поважний вклад у розвиток нових оптичних кристалів як літій флюорид та нових мастид, здатних витримувати високі й низькі температури.

Проте найбільш відомим стало його відкриття безвідблискових нашарувань, що вживається тепер у всіх фотолізах. Це відкриття, виконане 1935 року, мало велике значення для всіх оптичних приладів, що були у вжитку. Спосіб збільшення ясності і контрасту в оптичних системах, що його тоді розробив і опатентував д-р Смакула вважався німецьким урядом військовою секретом.

І таким чином навіть науковий світ не був ознайомлений з відкриттям д-ра Смакули аж до 1939 року, коли то два науковці Маса чеського інституту технології (MIT) самостійно відкрили подібну безвідблискову поверхню. Між 1940 і 1944 роками д-р Смакула написав вісім статей на тему безвідблискової поверхні в оптичних системах, як наприклад, „Безвідблискове нашарування в прозорих твердих тілах“, „Зменшення відблиску в оптичних інструментах“, „Принципи безвідблискового нашарування“ тощо.

УВАГА!

ЛЮБИТЕЛІ ГАНТЕРУ!

УВАГА!

Українська Спілка у Гантері продає залишені парцели Реальності Спілки — це поповнення, висоти 2.500 фт. у серпанку пісів і гір, з чудовим повітрям, гарним видом, добрим тереном до поповнення, а недалеко від церкви і Культурного Центру (1,5 милі) та пештарських з'їздів. Вигідно, Гантер, Гайнс Фолс. Набуваючи землю користуйтеся 25 акрами, джерельним озером (26 фт. глибини), зарибленим, з пляжем, з човнами і вітрильними, оточеним шпильковим лісом — яке є власністю Спілки. За інформацією писати: LEXINGTON HIGH ACRES P. O. Box 6 • JEWETT, N. Y. 12444 Tel. (518) 734-3626 після 6-01 веч.

Тількищо 30-го вересня 1966 р. д-р Смакула отримав, із записанням, призначення за його винахід з 1935 року, що став переважливим збудовком для фотографічного мистецтва. Герард Шредер, міністер закордонних справ Німецької Федеральної Республіки, президент Фотографічного товариства Федеральної Республіки нагородив д-ра Смакулу культурною премією товариства. Вчений отримав нагороду за успішне зменшення відблиску в оптичних системах, відкриття, що „належить до найбільш фундаментальних здобутків нашого століття в технічній оптиці“.

29-го травня 1968 року д-р Смакула отримав нове призначення „за його вклад до фотографії через розроблення техніки безвідблискової поверхні, що причинилося до покращення зображень і дало можливість пропустити вперед проекти сочок“. Це призначення він отримав від Комітету почесностей і призначив Американського Товариства Журналістів Фотографів.

В 1946 році д-р Смакула прибув зі знищеної війною Європи до ЗСА. У дослідній лабораторії у Форті Бельвуд у Вірджинії він почав працювати над кристалами, над метою термічного гравірування, над центром кольорів пластичної деформації тощо. У той час він розробив нову методику для вивчення пластичних деформацій, що відома в науці під назвою „Приматичне продрівлювання“.

У 1951 році д-р Смакула став членом професорського складу MIT, надзвичайним професором і заступником директора лабораторії для дослідів над ізоляцією. Пізніше д-р Смакула заснував і очолював фізичну

лабораторію кристалів при MIT, де він розробив нову техніку для виробування, очищення і студії кристалів. Він добився високоякісних методів для визначення констант граток і густоти з метою вивчення недосконалості кристалів.

Він також провів нове визначення з більшою точністю Авогадро числа, як це досі водилося. В цій лабораторії д-р Смакула вивчав також неоднорідність у мішаних кристалах і недосконалість у розподілі германія і ксенона в поодиноких кристалах кремнію.

1962 року д-ра Смакулу підвищено до звичайного професора в MIT. Він відійшов на пенсію з професорського складу в червні 1966 року, але залишався директором фізичної лабораторії кристалів до 1975 року.

Д-р Смакула написав близько 80 наукових статей англійською і німецькою мовами, що публікувалися у різних європейських і американських журналах. Його праця „Монокристали“ появилася у Берліні 1962 року. Під час праці в MIT він опрацював 15 технічних звітів, що торкалися кристалів.

Д-р О. Смакула був членом Американського Фізичного Товариства, Ньюйоркської Академії Наук, Наукового Товариства ім. Шевченка, fellow Оптичного Товариства Америки, а також почесним членом Товариства Українських Інженерів в Америці.

Пішов з життя один із невтомних трудівників, людини великого розуму і великої сили духу. Ім'я д-ра Олександра Смакули вічно житиме в наших серцях, а його наукові здобутки завжди надихатимуть українську молодь на нові звершення.

Володимир Жила

В СССР...

(Закінчення зі стор. 1)

масові розводи молодих подруж і великим зменшенням числа приросту населення, головним в європейській частині СССР. Розводи, згідно з інформацією совєтського статистичного управління, набрали масового характеру і в деяких республіках доходять до 50 відсотків.

Урядові спеціалісти, опитуючи молодих новоженців ствердили, що совєтська молодь мало знає не тільки про подружжя, але про статеві зносини взагалі. Інша газета, „Совєтська Росія“ інформую, що міністерство освіти організує також спеціальні курси і консультаційні бюро для молодих подруж, які стоять на грані розводу. До цієї справи міністерство притягнє адвокатів, психологів і „спеціалістів від родинних проблем“.

Турбота з приводу зменшення населення і розводів була спонукою до скликання спеціальної наради в ЦК КПСС з визначення окремої комісії, яка послідовно доповнюватиме цієї справи і звітуватиме відповідальним чинникам про дальший розвиток подій.

Західні соціологи також звертають увагу на зріст населення в азіатських республіках СССР і кажуть, що в половині 1990 років росіяни опиняться в меншості. Демографи вже сьогодні заговорили про великі труднощі російського керівництва в армії, індустрії і шкільництві.

Цвіт...

(Закінчення зі стор. 2)

навантажували до закритих авт і згодом відвозили.

Дальша доля Петра, як і доля тисяч може й мільйонів блудних українських дітей, нам невідома.

Дорогий Петре! Якщо ти пережив 1933 рік, а можливо й одружився і маєш своїх дітей, прошу тебе, розкажи ім про пекло, яке ти пережив. Розкажи своїм дітям, як „старший“ московський „брат“, з постиншеваними і канювачами на чолі, думав у своїх обіймах „молочного“ українського брата.

K. Кайко

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

(ліценція В/О ВНЕШПОСЛТОРГ)

Добре відомо фірма, яка на протязі багатьох літ швидко і точно обслуговує своїх багатовисхідних клієнтів у висилці пакоч-дарунків в Україну й інші частини СССР.

Відбаче нічого не платити.

Тисячі задоволенних клієнтів.

Всі посилки забезпечені.

Гарантована швидка і точна доставка.

Всі наші відділи мають на складі великий вибір високоякісних товарів по дуже поміркованих цінах.

За інформаціями і безплатними каталогами, звертайтесь до головного бюро або до всіх наших відділів.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

40 East 49th Street. (Corner of Madison Ave.)

NEW YORK, N.Y. 10017

Tel.: (212) 758-1150, 758-1151

Відділи

Apple Valley, Minn. 55124
New York, N.Y. 10003
New York, N.Y. 10011
So. Boston, Mass. 02127
Bridgeport, Conn. 06610
Chicago, Ill. 60629
Cleveland, Ohio 44134
Irvington, N.J. 07111
Grand Rapids, Mich. 49504
Hackensack, N.J. 07601
Hartford, Conn. 06106
Lakewood, N.J. 08701
Montebello, Calif. 90640
Miami Beach, Fla. 33139
New Haven, Conn. 06511
Newark, N.J. 07106
Philadelphia, Pa. 19122
Philadelphia, Pa. 19141
Pittsburgh, Pa. 15203
Waterbury, Conn. 06710
Worcester, Mass. 01610
Youngstown, Ohio 44503
Fort Wayne, Ind. 46808
Houston, Texas 77036

Телефон

(612) 432-3939
AL 4-5456
CH 3-2583
(617) 268-8764
(203) 367-2863
WA 5-2737
WA 4-1738
PA 6-6446
GL 8-2256
(201) 342-9110
(203) 232-6600
FO 3-8569
(713) 727-0884
(203) 532-7026
LO 2-1446
373-8783
PO 3-4818
GL 5-9586
HU 1-2750
SW 6-1668
SW 8-2868
RI 3-0440
432-5402
(713) 777-9542

КОЛИ ПОДОРОЖУЄТЕ:

- АВТОМ
- власним або чужим
- АВТОБУСОМ
- ПОЇЗДОМ
- ЛІТАКОМ
- чи КОРАБЛЕМ

всюди і завжди хоронить Вас

акцидентова грамота

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Олександр Кошиць

РЕЛІГІЙНИ ТВОРИ

(730 стор.)

Ціна: \$32.00 з пересилкою

Мешканці штату Нью Джерсі зоб'язані 6% ставкою податку.

СВОБОДА BOOK STORE

30 Montgomery Street

Jersey City, N.J. 07302

i globe Kyazak

ХЛОПСКИЙ РОЗУМ

Григорій

Сторінок 229

Ціна \$12.50, пересилка

1.00 ам. дол.

Мешканці штату Нью Джерсі зоб'язані 6% ставкою податку.

ЗАМОВЛЮ

"СВОБОДА" BOOK STORE

30 Montgomery Street

Jersey City, N.J. 07302

Вступайте

в члену

УНСоюзу!

РІЧНИКИ
„МИ Я СБІТ“
1982 або попередні по 4.00 дол.
ART GALLERY
R.R. 2, Niagara Falls
Canada L2E 6S5

FOR SALE

FOR SALE:

IN SULLIVAN COUNTY, N.Y.

Well established, charming, small

family resort with cocktail lounge. Located

on beautiful lake and sloping hills.

Near Delaware River National Park.

Excellent opportunity for chef and family.

Be your own boss! Present owner has different interest.

Call (914) 557-8122

FOR SALE:

NEAR KERHONKSON, N. Y.

3 bedroom ranch, fireplace, garage,